Wat doen we met de dood? De belangrijkste resultaten uit het Trouw-onderzoek op een rij

Tim van der Pal en **Marten van de Wier**24 maart 2023, 22:45

Het Nederlandse sterfbed is in de afgelopen dertig jaar veranderd. Steeds vaker overlijden we ‘slapend’ door verschillende medicijnen, of geregisseerd door euthanasie.

Trouw beschrijft de realiteit van het overlijden in de serie ‘Wat doen we met de dood’, en onderzocht met onafhankelijk veldwerkbureau Panel Inzicht opvattingen over het sterfbed. Hieronder de resultaten uit die peiling op een rij. Bij de percentages hieronder geldt volgens Panel Inzicht een foutmarge van 3 procent. Dat betekent dat een uitkomst als ‘72 procent’ gelezen moet worden als ‘tussen de 70,5 en 73,5 procent’. Lees ook de onderzoeksverantwoording.

Angst voor de dood?

Een minderheid van de ondervraagden zegt bang te zijn voor de dood. Wel zijn veel mensen bang voor het lijden rond de dood. Een gevoel van controle over het sterfbed is belangrijk voor 73 procent van de ondervraagden.

Brede steun voor de euthanasiewet

Driekwart van de ondervraagden is voor de huidige euthanasiewet (de wet waarin is vastgelegd dat euthanasie in Nederland legaal is als aan bepaalde zorgvuldigheidscriteria is voldaan). Onder de oudste deelnemers is de steun steun het grootst.

13 procent tegen de euthanasiewet. We vroegen hen waarom. Het grootste deel is tegenstander van euthanasie, maar er is ook een kleine groep die tegen de wet is omdat die voor hen niet ver genoeg gaat.

Een meerderheid vindt dat het makkelijker moeten worden om euthanasie te krijgen.

Meerderheid staat zelf open voor euthanasie, vooral bij ernstige ziekte

Vier op de tien respondenten zou zelf euthanasie overwegen aan het einde van het leven, drie op de tien zeggen dat misschien te doen.

Van deze respondenten die (misschien) euthanasie zouden overwegen, heeft één op de vijf op papier gezet in welke situatie ze euthanasie zouden willen. Vooral hoger opgeleiden hebben een euthanasiewens op papier gezet. Van de groep die een euthanasiewens heeft opgeschreven, heeft 60 procent daar ook met hun (huis)arts over gesproken.

Een op de vijf panelleden zou zelf geen euthanasie overwegen. We vroegen hen waarom. Vooral religie of levensovertuiging speelt een rol.

Wie openstaat voor euthanasie, ziet vooral de situatie voor zich waarin hij of zij ongeneeslijk ziek is. Een kleinere groep kan zich iets voorstellen bij euthanasie vanwege een psychische aandoening. Opvallend genoeg zegt ruim 40 procent euthanasie te zullen overwegen als ze hun leven als ‘voltooid’ zien. Dat is onder de euthanasiewet niet mogelijk – tenzij er sprake is van ondraaglijk en uitzichtloos lijden door ziekte.

We vroegen ook waarom mensen in die situatie zouden kiezen voor euthanasie. Ze zouden dat vooral doen om lijden te voorkomen, zo verwachten ze. Een kleine groep zegt euthanasie als mogelijkheid te zien om de maatschappij niet te belasten. Voor 57 procent is zo'n einde aan het leven een mogelijkheid om naasten te ontlasten.

Jong en oud denken anders over de vraag in welke situatie ze euthanasie zouden overwegen. Jonge mensen geven vaker aan dat te zullen doen bij een ernstige psychische aandoening, oudere groepen vaker bij dementie.

Wie hebben invloed op de keuze voor euthanasie?

Panel Inzicht en *Trouw* onderzochten ook wie invloed hebben op iemands keuze voor euthanasie. Bij een beslissing over euthanasie vinden de meeste ondervraagden vooral hun eigen mening belangrijk. Opvallend genoeg zette ruim één op de tien ondervraagden zichzelf niet voorop.

Opnieuw denkt jong hierover anders dan oud. 50-plussers stellen hun eigen mening vaker centraal als ze nadenken over euthanasie.

Wat partner of kinderen vinden, blijkt ook belangrijk. De helft van de mensen voor wie euthanasie een mogelijkheid is, zouden euthanasie overwegen als zij die optie ter sprake brengen. En omgekeerd: als kinderen of de partner tegen zijn, zou de helft afzien van euthanasie.

Slapend sterven

Bij palliatieve sedatie krijgt de stervende via een pompje verschillende medicijnen en wordt in een soort slaap gehouden. Dat we tegenwoordig zo kunnen sterven, is volgens driekwart van de ondervraagden een goede zaak. Minder mensen kunnen zich voorstellen zelf palliatieve sedatie te overwegen.

Een meerderheid vindt het belangrijk weinig pijn te hebben in de laatste fase. De groep die het belangrijk vindt om nog zoveel mogelijk bij bewustzijn te zijn, is kleiner.

Voorkomen van pijn kan betekenen dat je het sterfbed minder bewust meemaakt. We legden dit dilemma voor aan de mensen die aangaven zo min mogelijk pijn te willen bij het sterven. De wens om zo min mogelijk pijn te ervaren, weegt voor driekwart het zwaarst.